

Naročnina listu: Celo leto 30 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izenjave Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rat ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Vrhuša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mar-
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. **Botkopi se ne vnašajo.**
Nezaprite reklamacije so poštnice proste.
Telefon interurban št. 115.

50. številka.

MARIBOR, dne 22. junija 1925.

Letnik I.

Organizacija narodne sa- moprevare.

Moto: »Greši pa, kdor ljubi svoj narod slepo, pre-
ziraje njega napake ali prednosti drugega
naroda; pregrešna je ona ljubezen, ki obje-
ma le sorojake, a od sebe odbija vse druge
ljudi; pregrešna je ona ljubezen, ki pospeš-
je izključne koristi lastnega naroda, a bla-
ginjo drugih narodov zanemarija; pregrešna
je tudi ona krivična ljubezen, ki ne pozna
niti pravice, niti npravnstvenih zakonov, ki si
v imenu narodnosti celo dovoljuje vsakatera
sredstva, ako se zdi, da to zahteva navidezna
slava lastnega naroda.«

Skof dr. Anton Mahnič.

Po svetovni vojni in jedva pozabljenih grozotah se
je v mednarodni razpravi o možnosti preprečitve nove-
ga klanja pojavilo vprašanje, ki je za slovensko ljudstvo
načelnega pomena. Gre za vprašanje, kako usmeriti šol-
sko in narodno prosveto ali izobrazbo, da bi se že v
nežnih šolskih srcih vzgojil čut Pravičice in Resnice ter
Ljubezni do vsega človečanstva, ne oziraje se pri tem
na posamezne narodnosti. Ugledni Amerikanci in tudi
pogumni možje tostran Atlantika so priredili posebne
ankete o vprašanju, kako zatreti v posameznikih in na-
rodih živinski nagon, ki ga drugi gojijo tako spretno po
kasarnah in nacionalističnih društvih. In soglasna
sodba je bila, da je treba vzgojiti otroka v duhu nove
Evrope; šola bodi osnovana na novih temeljih. Pone-
umnejanje mladine v smislu pretirane samohvale last-
nega naroda in preračunane mržnje do drugih narodov
mora biti konec, tako in enako pišejo danes vsi iskreni
ljubitelji pravega miru in zblizanja med narodi.

Evropa je v smislu krivičnih mirovnih pogodb (za
njih spremembo se danes ne potegujejo morda izključno
premagani narodi, to zahtevajo ugledni državniki an-
tante, kakor Francesco Nitti in Lloyd George) razdelje-
na v dva tabora. V tabor premaganih in zmagovalcev.
Na večje in manjše države razbita, needina Evropa
izgleda kot nekak zverinjak, v čegar oddelkih dresirajo
mojstri-frazerji svoje bestije (»nacije«) za bodočo bor-
bo na življenje in smrt. Šola je postala monopol države,
slično kakor tobak, sol, žigalice in cigaretni papir. In
zaslepljeni, od krivične zmage (pa tudi pravičnega po-
raza) ves prevzeti učitelji slika strmeči mladini fizično,
ono mišičasto, ne pa duhovno silnost svojega naroda.
Poveljevanje države kot edine, vsemogočne in okrutne
gospodinje nad življenjem in imetjem je postalo bistven
sestavni del prosvetnega programa. Samodržstvu ali ab-
solutizmu se daje na ta način zaželjena potuha, med
tem ko umirajo pod udarci tega duševnega nasilja že
poslednje korenine smisla za demokracijo in vlado du-
hovno osvobojenega naroda.

V čitankah, počenši od prvega razreda ljudske šole
pa vse do srednje šole, se nahaja nevidni strup: mali-
kovaštvo pred glinastim Bogom lastnega naroda; ubi-
janje na veliko se prištevajo za največje zaslugam. Kri-
vične zmage na bojnih poljanah so ozarjene s slavo
»božjega« prava, ki da je bilo na strani zmagovalca;
razni vojskovodje se prikazujejo nežni in nerazsodni
mladini kot najbolj hvaležni sinovi naroda (ker so po-
magali ugrabit tujo posest, kopiciti s krvjo in znojem
orošeno »narodno« premoženje), med tem pa nikjer niso
omenjeni veliki izumitelji na polju tehničnega napred-
ka in znanosti in isto velja o onih mislecih ali pomemb-
nih možeh, ki so zastavili vse svoje sile pri delu za
zgradbo velikega doma celokupnega človečanstva. Po-
tvorba zgodovine in laž ste postali važen instrument v
rokah malikovalske »nacionalne« prosvete, ki temelji
na nevarnem gnoju fanatičnega slavohlepa in samo-
ljubja. Sad take vzgoje je bedasta sebičnost najširjih
ljudskih plasti, ki vidijo skozi rumena očala zavisti
procvitanje sosednih narodov. Da iz takega razpolo-
ženja ne more nič dobrega vzkliti, je jasno.

Lažiprosвета v znamenju nacionalizma vodi na-
raščajoči rod — kakor cigan medveda s pomočjo nos-
nega obročka — v nesrečo in propast. Najboljši dokaz
za to trditev nam proži Nemčija, kjer so učitelji in pro-
fesorji prepričevali strmečo deco in dijaštvo, češ, da je
nemškemu narodu vdihnjena božanska ideja, da je po-
klican vladati, voditi, to se pravi izkoriščati in si vse
poljubno podrediti. Mislimo, da je nepotrebno, opozar-
jati na usodo nemškega naroda, ki je izgubil svoje ko-
lonije, vir industriji potrebnih surovin, razen tega pa
dotedanje mesto v koncertu evropskih sil. Grof Štefan
Tisza in njegov sistem je drugi dokaz. Budimpeštanska
klika je hotela z lažiprosveti, potvorbo zgodovine in
nasilnim negativstvom napraviti na umetni način
ogrsko »nacijo«, čeprav je obstojala v okviru tedanje
Ogrske poleg madžarskega ljudstva cela vrsta drugih
narodov, torej o kakih »nacijah« ni moglo biti govora. —
Madžarsko samoljubje in sebičnost sta postavila re-
kord. Rezultat je itak znan, zato ga niti ne omenjamo.

Tudi v Jugoslaviji se je v zadnjih letih vkoreninila
od gotovih ljudi pospešena lažiprosвета. Slepi slugi
uničevalnega fanatizma rujejo iz mladih src vse ono,

kar jim vdahnili resnična narodna kultura. Pričelo je
umetno formiranje »edinstvene nacije«, potrebne za
»osvobojenje« novih, tujih krajev. Šola več ne vzgojuje,
na višje povelje, samozvestnih sinov in hčera prosvit-
ljene demokratične dobe, marveč poslušne pijonirje na-
zadnjaštva, netopirje v zgradbi napredka. Politični si-
stem, ki trenutno vlada, je konfisciral mladino, slično
cariniku, ki zaseže v imenu finančne uprave vtihotap-
ljeno blago. Pravica in Resnica sta prišli pod obznan-
no vrhovnega »prosvetitelja«. Priznali so le pravico moč-
nejšega, ki je postala viden simbol današnjega prosvet-
nega razdobja.

Temu se mora slovensko ljudstvo upreti s polno
močjo. Proti lažiprosveti državne monopolne šole bo
treba postaviti močno organizacijo iz naroda izišle pro-
svete. Mladino bo treba po izstopu iz šole poučiti, da je
miselnost, ki se je je navzela v monopolni šoli, narodu
škodljiva, saj ga vodi v napuh in propast. Velika misi-
ja jugoslovanskih narodov (Slovencev, Hrvatov, Srbov
in Bolgarov) obstoja v mirnem, organičnem razvoju
njih ljudskih demokracij, nikakor pa v »osvobojeval-
nih« pustolovščinah in pa v neprestanem vznemirjanju

Evrope. Šola mora postati vzgojevališče plemenitega,
zavednega, za življenjsko borbo usposobljenega rodu,
nikakor pa kasarna ali gnojna greda pustolovski raz-
položene, kakor žaba napihnjene generacije. Gojiti smi-
sel za vse Lepo, Pošteno, za Resnico in Pravičnost: to
je glavni cilj šole. Iz nje ne sme iziti zagrižen derviš
nacionalizma, marveč ljubitelj lastne prave narodne
kulture, ki bo znal ceniti in spoštovati tudi tuje narodne
kulture. Ne sme biti tovarna vojaški »drilanih« bodo-
čih oboževalcev države, ki se jim že v naprej uničuje čut
za demokratično svobodo in narodno suvereniteto. Iz
naše šole bi moral izhajati rod bodočih svetovnih držav-
ljanov, toda danes ji manjkajo vsi predpogoji. Naš
prosvetni sistem je v oprečnem nasprotju s slovansko,
miroljubno miselnostjo, saj je od tal do vrha posla-
šan vzor nekdanjega prusaštva. Slovensko ljudstvo mo-
ra njegov vpliv steti, odnosno zmanjšati na najmanj
kvarno neznatnost. To je naloga naše dobe, kajti na-
rodu preti nevarnost. Najti učinkoviti protistrup še
preden bo narodni organizem padel v stanje brezmočja:
to je nujnost, o kateri naj razmišljajo činitelji prave
narodne prosvete.

Burne skupčinske razprave.

Sporazumno z blokom narodnega sporazuma je sta-
vil hrvatski poslanec dr. Žanič nujni

predlog za spremembo ustave

s tem, da se ukine 138 čl. ustave, ker se silno zlorablja.
Za dr. Žaničem je govoril v imenu Jugoslovanskega
kluba poslanec Smodej:

Čl. 138. ustave je bil namenjen za prehodno dobo,
kakor pravi čl. 13. ustave. V interesu ugleda države pred
notranjostjo in zunanjim svetom je, da se čl. 138 ustave
čimprej ukine. Ta člen predpostavlja, da so take raz-
mere, da je država v nevarnosti in da je potreben čl. 138
za vzdrževanje državnega reda in miru. Kdorkoli po-
zna razmere v naši državi, mora priznati, da niso prav
povoljne in da je ljudstvo nezadovoljno. Vendar pa ni-
mamo nobene parlamentarne in izvenparlamentarne
skupine, ki bi gojila mržnjo do države kot celote. Čl.
138 ustave nima prav nobenega drugega namena, kakor
da skuša država z njegovo pomočjo dušiti gibanje po-
sameznikov in strank in svobodo časopisja. Med volit-
vami smo videli, kako se more ta člen zlorabljati. Opo-
ziционални listi so se ustavljali in vlagale so se proti
njim tožbe, ki so se naslanjale vse na čl. 138. ustave,
ki je raztegljiv kakor vaška harmonika. Kar vlada ho-
če, to naroči državnemu pravdniku, ki na podlagi tega
toži. Kaj se pravi delati verski in plemenski razdor? To
je širok pojem.

Ako kdo brani vero, je že lahko s tem izzival ver-
sko mržnjo. Ako Slovenec in Hrvat branita svoj
narod, sta že lahko izzivala plemenski razdor.

Ker smo zastopniki urejene svobode, takih zakonov, ki
ne dopuščajo zlorabe vsled svoje nejasnosti, zato je po-
trebno, da se čl. 138. ustave ukine.

To je nujno tudi zaradi tega, ker vlada ne da jam-
stva, da se zlorabe tega člena ne bodo nadaljevale.

Predlagam in zahtevam, da se ta člen ukine. Ako večina
na to ne pristane, si bo pritisnila na čelo pečat reakci-
jonarnosti. Potem bo zunanjemu in domačemu svetu
dokazala, da noče svobode. Vlado bomo kljub čl. 138.

ustave premagali, ker nikdar še ni zmagala ideja re-
akcionarstva, ampak ideja napredka in svobode!

Divjanje bosanskih velesrbskih kričavev.

Ko je muslimanski poslanec Ajanović govoril o
uradnih zlorabah in o nasilju v Bosni in Hercegovini,
so začeli radikalni poslanci iz Bosne: Kobasica, Majkič
in Bingulac prostaško zmerjati muslimanske poslance
ter muslimanski in hrvatski živelj v Bosni sploh. Vpili
so, da je ob začetku vojne muslimanska »Pravda« po-
zivala na pokolj Srbov in ko se jim je odvrnilo, da
»Pravda« tedaj sploh ni izhajala, niso prenehali s svo-
jim kričanjem in obrekovanjem. V hrupu in prepiru
predsednik skupščine dr. Subotić pristransko opominja
opoziciionalce, radikalne kričave pa presliši. Musliman-
ski poslanci ugotovijo na podlagi citatov iz radikalnih
listov, da gredo velesrbski šovinisti v Bosni tako daleč,
da muslimane odkrito napadajo in pozivajo svoje ljudi
in pravoslavne vernike na bojkot muslimanov ter pre-
tijo, da tako dolgo ne bodo živeli muslimani v miru,
dokler ne bodo prestopili v pravoslavno vero.

Neznosne razmere na polju zdravstva

pridejo do razgovora povodom predloga o zgradbi po-
slojpa za ministrstvo zdravstva. Pri debati opisuje po-
slanec Brodar (Jugoslovanski klub) vladno malomar-
nost in zapostavljanje bolnic v Ljubljani, v Kandiji
pri Novem mestu in na Štajerskem. Opisuje strahovite
razmere v teh bolnicah, kjer se imajo zahvaliti požrtvo-
valnemu delovanju zdravnikov, da še morejo obstojati
in se sploh še imenovati bolnice. Če bi se naslanjali na
državno pomoč, bi že zdavnaj morale prenehati delo-
vati. V istih razmerah se nahaja umobolnica na Stu-
dencu. Vlada zapravlja denar za volitve, za podkupo-
vanje časopisja in za druge stvari, za take ustanove pa
nima denarja. Nato popisuje zapostavljanje ljubljans-
kega vseučilišča, posebno pa medicinske fakultete.

Vladna večina izglasuje zdravstvenemu ministru
zaupnico v največji naglici in prav površno, ker nima
pravega kvoruma.

Politične vesti.

Radi intrigiranja dr. Žerjava je poslal poslanec g. dr.
Hohnjec predsedniku vlade sledeče vprašanje: »O priliki
moje intervencije pri finančnem ministru za izplačilo na-
grad katehetom v Sloveniji, katerim dolguje država zne-
sek 3 milijonov dinarjev, je navzoči minister dr. Žerjav o
slovenskih katehetih denuncijatorno izjavil, da priznavajo
rimskega papeža, državne oblasti pa da ne priznavajo. Ko
likor je znano nam, ni to edini slučaj denuncijatornega
nastopa dr. Žerjava. Njegova strankarska zagrienost je
tolika, da si ne more zadostiti v ovašanju SLS, njenih vo-
diteljev in njenih časopisnih organov, marveč, da se v
isti denuncijatorni nakani loteva tudi cerkve, škofov in tu-
di duhovščine. Cilj, ki mu služi to plemenito delo dr. Žer-
java, je: postaviti v Belgradu v protidrjavno luč slovensko
duhovščino in pretežno večino slovenskega naroda. Pro-
testirajoč proti tem mahinacijam g. dr. Žerjava, ki je član
naše vlade, si dovoljujem Vas opozoriti, da se tudi Vi ne
boste odtegnili soodgovornosti, ako ne boste preskrbeli,
da se tem denuncijantskim spletkam proti ogromni večini
slovenskega naroda in zlasti proti duhovščini napravi ko-
nec. Naposled si dovoljujem vprašati: »Kaj hočete, g.
ministrski predsednik, ukreniti v tej zadevi?«

Teror samostojnih demokratov. Povodom Pribiče-
vičevega shoda v Sisku so samostojno-demokratski

pretepači, zbrani skupaj iz najrazličnejših krajev, za-
čeli strašno divjati najprej po mestu, potem pa po oko-
lici. V Sisku so demolirali par gostiln, vdrali so v sta-
novanje, mnogo ljudi so pretepli na ulici, najhujše in
najsramotnejše je pa to, da so zločine pouličnih band
nadaljevali tudi razni policisti v svoji službi. Par dni
pred shodom je policija zaprla več meščanov z izgo-
vom, da bi znali pri shodu kaliti mir in red. Te ljudi so
zvečer po shodu začeli policisti v zaporu strahovito mu-
čiti, kar je ugotovljeno po pričah in zdravniških spriče-
valih. O vseh teh zločinah je poročala radikalna depu-
tacija v Beogradu, posebej je pa bil še iz Siska poslan
brzobjav na notranjega ministra. Ta brzobjav so podpi-
sali predstavniki Radičeve, zajedničarske, radikalne in
Davidovičeve demokratske stranke v Sisku. Voditelji
teh krajevnih političnih organizacij še sedaj zbirajo
podatke in dokazilni material samostojno-demokrat-
skega divjaštva in so oblasti predali že več pritožb. Sa-
mostojno-demokratsko divjaštvo se je raztegnilo tudi
na okolico in tako se je že v noči po shodu po nekate-
rih krajih streljalo kakor na fronti. Sokolaši in orjuna-
ši so se še tri dni po shodu potikali po Sisku in po oko-
lici ter cele dneve, zlasti ponoči ogrožali mirno prebi-
valstvo. Predstavniki hrvatske radikalne stranke so pri
sreskem načelniku zahtevali vojaško pomoč, ker poli-
cija ni samo odrekla, ampak je celo pomagala pretepa-
čem in zločincem. Sreski načelnik je poslal deputacijo
vojaškemu komandantu mesta, ki je prošnji takoj ugo-

dil ter je od pondeljka naprej pošiljal vojaške patrulje po mestu. Pred shodom so razne samostojne demokrate nasprotne stranke izdale letake na svoje pristaje, naj Pribečevićev shod bojkotirajo in ti letaki so se vzeli za povod številnih aretacij in strašnega pretepanja po zaporih. Nekaj kmetov iz okolice je prišlo v Sisek na sodnijo s prošnjo, naj se jih zapre, da jih doma ne bodo lovili in pretepali žandarji. Sodnija seveda tej želji ni mogla ugoditi, a ker nimajo prave zaštite, se mnogi seljaki niso upali vrniti domov.

Radičevci in radikali. Glavno radikalno glasilo v Beogradu »Samouprava« je nedavno pisalo, da RR sporazum ne more tako hitro napredovati, ker je potrebno, da radičevci najprej v delih udeležijo in dokažejo svoj politični preobrat. Radičevski poslanec dr. Nikić je dal dopisniku zagrebskega »Jutarnjega lista« med drugimi izjavami tudi sledeči odgovor na to radikalno zahtevo: »Mi smo iskreno brez vsake najmanjše skrite misli že podali dela v najbolj svečavni in najobveznejši obliki. Naše politične izjave v narodni skupščini dne 27. marca (govor Pavla Radiča) in na sestanku naših prvakov v Zagrebu dne 26. aprila so politična dela in povsod na svetu se v politiki take izjave smatrajo za dela. Če pa »Samouprava« sedaj zahteva, naj mi svojo politiko izvedemo skozi organizacije in na javnih shodih, je to če ne zlo namenjeno, pa na vsak način zelo naivno, ker gospodje okrog »Samouprave« dobro vedo, da ni samo bivša HRSS, ampak tudi sedanja HSS in z njo celi hrvatski narod pod obznanom. Nam je naravnost onemogočeno sklicati in obdržati vsak tudi najmanjši javni sestanek in vsako našo strankarsko konferenco nam bi razgnali žandarji. To kakor že rečeno gospodje okrog »Samouprave« prav dobro vedo, a se delajo, kot da bi mi lahko obdržali sestanke in shode. Izgleda tudi, da gotovim gospodom sploh ni prav, da smo mi monarhisti in s svojimi metodami bi nas hoteli zopet pognati v republikanstvo. To se jim pa ne bo posrečilo. Mi svojo monarhistično politiko izvajamo v delih, kolikor nam je pač mogoče in sicer ne samo v razgovorih s pristaši, ampak tudi v svojem glasilu »Dom.« Če pa je gotovi gospodi, ki ima vedno polna usta o monarhiji in o državnih interesih, to premalo, lahko pomaga, da bo tega še več. Naj se nam omogoči izvajanje monarhistične politike potom organizacij in na javnih shodih. Gospodje so na oblasti in to prav lahko storijo. A kakor sem že rekel, se vidi, da gotovi gospodi ni do tega, ker ji velja več strankarski interes, kot pa širjenje monarhistične in državne misli med hrvatskim narodom. Ta gospoda govori o kralju in o državi, misli pa vedno le na sebe. Mi smo vstali za kralja in z njim oslanemo v ustavni vernosti, ki ni bila za Hrvate nikdar prazna beseda brez vsebine. Hrvatsko seljaštvo trdno veruje, da kralj v okviru svoje ustavne pravice ne bo tpeel, da bi se nadalje izvajala politika srbsko-hrvatskega razdora, ki je na največjo škodo državne in narodne celote, a donasa koristi samo onim, ki bi radi ta razdor povečali, ker politično od njega živijo.

O Pašičevi bolezni pišejo beograjske »Novosti«: Pašič je resno bolan. To se sklepa iz diskretnih izjav zdravnikov in iz velikih skrbi radikalne stranke. Radikali so zelo v skrbeh, ker je bil Pašič gospodar položaja in neomejen gospodar v stranki. Nihče ni vedel, kaj dela. Prepričanje o uspehu njegove akcije je bilo tako močno, da se je v stranki vse njemu prepuščalo v popolnoma svoboden preudarek. Nikdo ni smel nič delati. Ker pa so zdravniki Pašiča obsodili na odmor, je nastala velika skrb. Pašič je v poslednjem času vodil pogajanja z Radičem osebno in neposredno. O tem ni nikomur nič pripovedoval. Pašič je dobival obvestila z najvišjega mesta. Vodil je pogajanja s Pribečevićem o odnošajih s samostojnimi demokratami. Nihče ni vedel, o čem se je razgovarjal. Da ne bi prišlo do iznenadenj v stranki in da bi se zadeve normalno razvijale, se govori, da bo prišlo do ustvaritve direktorija, katerega bi sestavili Ljuba Jovanović, dr. Marković, Krsta Mitetič, dr. Ninčič in morda Aca Stanojevič.

Zakon o avtonomnem carinskem tarifu je v soboto finančni minister predložil skupščini, a predloga, ki se je nujno obravnaval in odglasoval, ni poprej noben poslanec dobil v roke. Zakon je izšel že v sobotni številki »Službenih Novin«.

Po svetu.

Komplicacije v Grčiji. Nova grška vlada, katero je sestavil Mihalokopulos, ni našla milosti pri vojaški ligi, katere ji z vsem sredstvi skuša izpodbiti tla. Vojaška liga bi rada spravila na vlado svojega kandidata, generala Konidilisa. Proti Mihalokopulu izrabljajo zlasti neuspešna pogajanja med Grčijo in Jugoslavijo. Z vmešavanjem generalov v politiko je postal notranji položaj zelo kompliciran in ni izključeno, da vprizorijo oficirji v kratkem kak državni udar ter postavijo na vlado svoje kandidate.

Smrt ameriškega politika. V Washingtonu v Združenih državah Severne Amerike je umrl senator La Follete, čigar ime je postalo znano ob priliki zadnjih predsedniških volitev. La Follette je bil do lanskega leta eden najodličnejših članov republikanske stranke. Pri zadnji volilni kampanji pa je izstopil iz stranke ter osnoval novo »farmersko« grupo, ki je imela izrazito agrarni program. Skušal je pridobiti za sebe tudi delavstvo. Njegov načrt se mu ni posrečil in iz volilne borbe je izšel poražen.

Povratak Amundsena. Dne 18. t. m. se je nenadoma pojavil na Spitzberge Amundsen s svojo celokupno ekspedicijo. Pristal je poleg norveške bojne ladje »Heymedal«, ki je takoj oddala brezlično vest o njegovem povratku. Amundsen ni došel do severnega tečaja. Vsled silnih viharjev in megle se je moral spustiti na morsko gladino, kjer so mu letala zamrznila. Po hudih večdnevih naporih se je posrečilo aparate osvoboditi leda, da so se

zopet lahko dvignili. Kmalu so se morali zopet spustiti in letalci so zmetali v morje ves balast razven neobhodno potrebne obleke, da so letala olajšali. Nadaljevali so nato pot proti Spitzbergom, kjer so naleteli na norveško bojno ladjo. Amundsen je došel pri poletu do 87 stopinj in 24 minut severne širine.

Vodja indijskih nacionalistov umrl. Indijske nacionaliste, ki vodijo ogorčen boj proti Angležem, je zadela težka izguba. V Darjelingu je umrl njihov fanatičen vodja Das. Bil je svojčas zvest soborilec Ghandija, dokler ni ta pričel kooperirati z Angleži. Pozneje, ko je Ghandi proglasil politiko abstinence in sabotaže, je bil Das za aktivnejšo politiko ter je hotel s direktnim uporom osvoboditi Indijo angleške nadoblasti. Dasova smrt je povzročila indijskim nacionalistom nenadomestljivo izgubo. Angleže pa je rešila nevarnega sovražnika.

Težka rudniška nesreča v Bolgariji. V rudniku Boris v Klačkovicah na Bolgarskem je vsled eksplozije v rovu nastala težka nesreča, ki je zahtevala številne žrtve. Zasulo je 18 rudarjev, katere so izvlekli iz rova po večdnevem rešilnem delu mrtve. To je dosedaj največja rudniška nesreča v Bolgariji.

Naša zunanja služba.

Nedavno smo poročali, kako je eden od beograjskih režimskih listov opisal enega naših »strokovnjakov«, ki so celih 7 mesecev urejevali naš paviljon na dekorativni umetniški razstavi v Parizu. Živo nam je v spominu tudi škandal našega prispevka na zdravstveni razstavi na Dunaju, kjer so naši »strokovnjaki« od vsega tega, kar bi spadalo pod naslov zdravstva, razstavili samo par steklenic neke kisle vode poleg prirotskih preprog, fotografij nekih bolnišnic in šolarskih zbirk za Podmladek Rdečega križa. Ko se razni »strokovnjaki« tako udjestvujejo, se pa izdajajo velikanske svote za propagando po zunanjem svetu. Naša zunanja služba je sploh po svojem ustroju in delovanju vredna najostrejših sodb.

Konzularna služba kraljevine SHS je ostala takšna kot je bila nekdaj v kraljevini Srbiji in tako stojimo mi danes v tem pogledu daleč za vsako južno-amerikansko republiko. Sistem polnomočnih trgovskih agencij je bil mogoče dober za predvojno Srbijo, za Jugoslavijo po številu njenega prebivalstva in glede njenega gospodarstva je pa naravnost smešen. Lastnik take trgovske agencije v Zenevi, neki Nikola Petrovič je brez vsake kvalifikacije kar na lepem postal častni generalni konzul in je na podlagi tega naslova zastopal našo državo na mednarodni konferenci biroja dela. Češko je zastopal na tej konferenci dr. Beneš, v Beogradu so pa mislili, da za nas zastopuje Nikola Petrovič.

Strašen nered je tudi v naših pravih konzulatih. Francoski uradi, ki radi francoskih štipendij našim državljanom pridejo v dotike s prosvetnim oddelkom našega konzulata v Parizu, se morajo pač čuditi, ko vidijo, da ima ta oddelek ali urad kar dva šefa. Če si vlada doma dovoli, da plačuje več velikih županov kot je sistemizirano, bi vendar lahko vedela, da v inozemstvu take posebnosti več kot čudno izgledajo ter v tem slučaju na primer naravnost odbijajo francosko naklonjenost do naših dijakov, ko si vsak lahko predstavlja, kako se mora dijakom-štipendistom goditi pod dvojnimi predstojništvom prosvetnega oddelka. Naš kulturni ataše v Pragi ima pa to posebnost, da se z jugoslovanskimi dijaki pravda pred češkimi sodnijami.

Škandalozno je tudi to, kar naši službeni ali uradni krogi inozemstvu nudijo za informacije iz naše države. List »Revue des Balkans«, ki izhaja v Parizu ter od časa do časa v posebnih številkah obravnava posamezne države, je imel nedavno tudi prispevke iz države SHS. Uvodne članke sta napisala finančni minister dr. Stojadinović in pariški poslanik Spalajković. Potem pride članek o gospodarskih zvezah med Anglijo in Jugoslavijo, ki ga je spisal Jovan Jovanović, generalni konzul na Dunaju. Ta članek je popolnoma v duhu mnenja, da je današnja naša država razširjena Srbija, narod pa, kakor pravi Pašič, »troimeni srbski narod.« Beogradu se seveda posveča poseben članek, v katerem se navaja, da znašajo njegove potrebe 3 milijarde 280 milijonov dinarjev. Ta članek ima menda namen, pozvati angleške in francoske denarne kroge, naj plasirajo svoj kapital v Beogradu, kar pa gotovo ne bode nikogar mikalo, ker je v članku naveden tudi proračun Beograda s 126 milijoni dohodkov in 138 milijoni izdatkov, torej z deficitom od 12 milijonov.

O industriji v državi SHS. se inozemstvo takole obvešča: Najprej se navaja Turpoljska predilnica, delniško društvo z glavnico 25 milijonov, ki sedaj sploh ne obstoja, pod naslovom »industrija v Hrvatski in Slavoniji« pa čitamo, da ima Hrvatska vsega skupaj 4 tovarne alkohola s vsega skupaj 179 delavci. O alkoholni industriji pride še poseben članek, ki pa trdi, da je v samem Zagrebu 6 alkoholnih tovarn ter da ima ena od teh 250 delavcev. Drugi članki so tudi na podobne načine zelo zanimivi in tako se navaja pod naslovom »Pomorska Jugoslavija«, da so Petrinović in drugi južno-amerikanski Hrvati — Srbi. Novinski ataše pri pariškem konzulatu, neki D. Tomić pa daje pregled tiska v Jugoslaviji, in sicer takole: Navaja se sedem beograjskih, dva zagrebska in dva ljubljanska dnevnika. Poleg tega pa še mrgoli v tem pregledu vse polno netočnosti in neokusnosti. Listi se n. pr. takole označujejo: »Narodna politika« — klerikalni dnevnik (je že par let tednik! op. ur.), »Hrvat« separatistički list, »Jutarnji list« se na kratko označuje kot »Novine« ter se niti ne pove, kje in kolikokrat izhaja. Glede trgovine in gospodarstva je treba še omeniti, da nima ta publikacija niti

besedice o zagrebskih in ljubljanskih velesejnih, pač pa govori, da se bo šele osnoval beograjski velesejem.

Iz vseh teh primerov sledi dovolj jasno, da je naše zastopanje in nastopanje v inozemstvu, pa naj si bo na političnem, gospodarskem ali kulturnem polju, naravnost škandalozno, kar je v najtesnejši zvezi z ustrojem beograjske diplomatske službe.

Dnevne novice.

Nova carinska tarifa. Kar čez noč smo dobili novo carinsko tarifo, ki je seve znatno povečana in bo znatno vplivala na podraženje raznega blaga. Veliko trgovcev je imelo baš sedaj naročenega mnogo blaga iz tujine. To blago je bilo v Mariboru zacarinjeno po starem tarifu, a ker je čez noč prišel nov, so bili razni predmeti zacarinjeni takoj po novem. Pri nekaterih oblačilnih predmetih so dvignili tarif od 70 zlatih dinarjev pri 100 kg na 140 in še več. Vse druge države naznanijo zakonite novih naredb vsaj nekaj mesecev vnaprej, da se prizadeti lahko pripravijo na nje, a pri nas pridejo nova bremena kar preko noči, kaka zboljšanja, podpore itd. romajo polzevo pot. Nova carinska tarifa niti »Jutru« ni po godu in sedaj laže v javnost, češ, po žerjavovem prizadevanju se bo odpravila izvozna carina na živino. Te vesti so pesek za oči javnosti. Dinar se dviga, a draginja pri nas narašča in to po krivdi od zgoraj. Nova carinska tarifa bo znatno pripomogla k porasti že itak neznosne draginje.

Šk. duhovni svetovalec je postal mnogozaslужni gosp. Ognjeslav Škamlec, župnik pri Sv. Andražu v Halozah, na dan sv. birme dne 16. junija t. l.

Spomenik tisočletnice hrvatskega kraljestva. Svojčas smo že poročali, kako je hrvatski Sokol sklenil, da bo proslavil tisočletnico hrvatskega kraljestva na ta način, da se bo postavila velikanska piramida iz zemlje. Ta zemlja bi se naj znosila skupaj iz vseh delov ter kraljev Hrvatske in bi naj naložena v ogromno piramido oznanjala svetu enotnost Hrvatov. V to zemeljsko piramido bi se naj udobila posebna duplina, v katero bi se hranili vsi dokumenti sedanje kulture hrvatskega naroda. Po sklepu zagrebskih mestnih očetov se je podala te dni v Maksimir posebna komisija, ki bi naj določila prostor za zgoraj omenjeno zemeljsko piramido. Po sklepu hrvatskega Sokola bi morala piramida stati tako, da bi se videla iz vseh delov parka. Občinska komisija je dognala, da ni v celem Maksimiru, v kolikor je last občine, prostora, odkoder bi bila piramida vidna na vse strani. Ker hrvatski Sokol ni voljan, da bi prosil državno oblast, ker Maksimir, v kolikor ni last zagrebske občine, je državno imejte, za odstop lepo razglednega mesta, bodo Hrvati idejo piramide sploh opustili. Toliko je bilo svojčas vika ter krika o tej spominski piramidi, a sedaj je niti ne bo — — —

Zopet nesreča z ročnimi granatami. Pred par dnevi je na večer v Metkoviću v Dalmaciji eksplodiral cel vagon ročnih granat. Šef železniške postaje je bil še poprej toliko previden in je ta vagon dal poriniti na stran, na prazen tir. Če bi ne bilo te previdnosti, bi bila nesreča veliko strašnejša in bi zahtevala mnogo človeških žrtev. Tako je pa ob eksploziji vrglo v zrak samo vojaka, ki je vagon stražil in ga popolnoma razmesarilo. Nekaj drugih ljudi je ranjenih, a k sreči ne nevarno. V vagonu je bilo 215 zabojev ročnih granat v skupni težini 4000 kg. Eksplozija municije je povzročila velikansko detonacijo ter strašen strah v okolici. Ljudje so bežali iz hiš ter se celo noč niso upali vrniti domov, ker je več ur strašno pokalo in je žandarmerija na široko obkolila in zaprla mesto nesreče. Bila je velika sreča, da je bil ravno ob začetku eksplozije daljši odmor v kolodvorskem prometu. Iz pirotehničnega oddelka v Mostarju in Sarajevu so prispeli razni strokovnjaki, da preiščejo, kako je nastala nesreča. Preiskava pirotehničnih strokovnjakov pride pri takih in podobnih nesrečah vedno prepozno in številni slučajji so nam že dovolj dokazali, da se od začetka premalo pozornosti posveča dragemu in zelo nevarnemu vojnemu materialu. Pri nas že kmetijski fantje vedo iz svetovne vojne, da so vse ročne granate uporabljive in varne pri prevažanju in shranjevanju samo za določen čas, in da jih je po poteku tega časa treba brezpogojno uničiti, ker nastane drugače brez vseh zunanjih vplivov lahko huda nesreča. Znaoč je pa nadalje tudi, da ravne vojne nabavljalne komisije nakupujejo vojni material kar vse povprek brez izbire in previdnosti ter da se potem v magacinih zmeša med uporabno blago tudi marsikaj takega, kar bi se moralo že davno uničiti. Površnost in zanikernost pri upravljanju z nevarnim vojaškim materialom je povzročila že strašne nesreče, a še vedno ni komisije, ki bi ji napravila konec. Na gališki in italijanski fronti so med svetovno vojno naši vojaki spali na celih zabojih raznovrstnih ročnih granat, a ker se je natančno pazilo na ta material in ker se je točno po navodilih vse uničilo, kar ni bilo več varno, ni bilo v celi dobi vojne toliko nesreč, kot jih je danes v miru.

Strašna vremenska nezgoda na Gorenjskem. Slično, kot lanskega leta, je zadela letos Poljskono dolino pri Škofji Loki na Kranjskem trahovita vremenska katastrofa. Dne 18. t. m. se je nad Vrhom poleg Sv. Treh Kraljev utrgal oblak. Neizmerne množine vode so drle iz hribov v dolino reke Sore, ki je v nekaj trenutkih narastla v deroč veletok, ki je podiral pred seboj vse, kar ga je oviralo v divjem razmahu. Voda je odnesla skoro vse mostove in brvi, več jezo, žag, mlinov, mnogo lesa, veliko glav goveje živine in prašičev, udrila je v hiše, izruvala drevesa, poškodovala polja in na mnogih krajih razdrila cesto. Med Žirmi in Godešičem je odnesla 18 mostov in 3 brvi; Odnesla je celo dva betonska jezova,

od katerih je bil eden od elektrarne pri Fužinah nedavno in še posebno močno zgrajen. Človeških žrtev povodenj k sreči ni zahtevala; med nevihto pa je udarila strela v hišo posestnika Anžej v Dolenjem brdu ter ubila domačega sina, ki je sedel z ostalimi krog mize. — Škoda je ogromna ter je dosedaj še niso mogli točno preceniti. Za opustošene kraje se je v skupščini zavzel Jugoslovanski klub, ki je zahteval od vlade nujno pomoč.

Primer praktičnega državotvorstva. V Koprivnici na Hrvaškem je bil pred enim letom odstavljen mestni načelnik. Prvi mestni komisar, ki je nastopil za umrlim načelnikom, je po treh mesecih službovanja umrl. Za komisarja je bil nato imenovan sodni pristav Simon Jagodič. Ta Jagodič ni bil dolgo komisar, ampak je avanziral za mestnega senatorja, kot komisar je bil pa nastavljen umirovljeni gozdar iz Bjelovara Lach. In sedaj pride najlepše: Žena umrlega načelnika vleče načelniško plačo. Komisarju Jagodiču se izplačuje plača sodnega pristava, mestnega komisarja in senatorja. Lach dobiva komisarško plačo od 6000 din., med tem ko je imel načelnik samo 2000 din. Koprivnica izplačuje faktično pet načelniških plač, a nima — načelnika! Samooobsebi umevno, da je vsa zgoraj omenjena gospoda trdno v Pribičevićevem taboru. Iz koprivniške mestne blagajne deli Pribičević nagrade svojim strankarskim priganjačem. Ravno navedeni vzgled iz hrvatske Koprivnice je lep primer praktičnega državotvorstva po policajdemokratskem receptu.

Iskanje zaslužka v Belgiji. Belgijski konzulat v Ljubljani sporoča: V zadnjem času se množe slučaj, da tukajšnji delavci iščejo v Belgiji zaslužka. Večinoma prodajo svoje domove, si pustijo izstaviti potni list za Belgijo in pridejo po vizum na tukajšnji konzulat. Po odredbi belgijskega ministrstva za zunanje zadeve pa konzulati ne smejo izdajati viza, dokler to predhodno ne odobri ministrstvo samo. Vsak kompetent mora napraviti prošnjo v dveh formulirjih, ki se ga dobi na konzulatu, priložiti prošnji overovljeno potrdilo delodajalca, da mu je v Belgiji služba že zasigurana. V interesu našega delavstva je, da se vsaka stranka prej obrne na belgijski konzulat v Ljubljani, kjer bo dobila o delovnih razmerah v Belgiji točne informacije.

Katoliška cerkev v srednji Srbiji. Katoliška cerkev v srednji Srbiji šteje tri župnije. Največje zanimanje vzbuja v zadnjem času gibanje katoličanov v Kragujevcu. V Kragujevcu se je ustanovila katoliška župnija že pred 40 leti, ki pa dolgo časa sploh ni bila zasedena. Do 500 katoličanov je živelo med 20.000 pravoslavni, precej maločno versko življenje. Ko je obiskal letos ob binkošnih p. Vlašič, kanonik nove beograjske nadškofije, Kragujevac, je našel tamkaj v neki sobi postavljen lesen oltar, razentega še podoba sv. Jožefa, farnega patrona, na steni, en križ in šest malih sveč. A tudi v Kragujevcu se je začelo zadnje dni zelo močno gibati v verskem oziru pod novim župnikom Vinodolacem. V novo katoliško cerkev bo spremenjena velika palača, ki je že kupljena v ta namen. Naročen je že tudi nov zvon. Poleg cerkve se bo pozidalo župnišče in en katoliški dom. Vsa ta omenjena dela so najbrž že končana, ker bo dne 28. t. m. delil novi beograjski nadškof sv. bismo.

Tekmovanje inozemskih veleindustrij v naši državi. V Brodu ob Savi obstoja tovarna in popravilnica vagonov, za katero se je začel zanimati nemški kapital. Firma Krupp iz Essena je prevzela večino novo izdanih akcij v svoje roke, ter postala tako solastnica tovarne. Podjetje, ki je dosedaj zaposlovalo krog 1500 delavcev, bodo znatno razširili. — Dočim je prešla tako tvornica v Brodu v nemške roke, so se vgnezdili Angleži v Smederevu. Tovarno vagonov v Smederevu je prevzela angleška grupa Armstrong. Tovarno bodo razširili z oddelkom za izdelovanje lokomotiv. — Poleg angleškega in nemškega kapitala pridobiva pri nas na vplivu tudi češki. Rudniki za aluminij so prešli v čehoslovaško last, enako tudi nekatere tvornice stekla in tovarne porcelana.

Finančna kontrola — sprejem novincev. V finančni kontroli je popolniti večje število pripravnških mest zvančnikov. Prošnje, ki morejo biti svojeročno spisane in kolekovane s kolkom za 5 din., je naslovljati na oblastni inšpektorat finančne kontrole v Ljubljani, Stari trg 34. Prošnjam je priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovnica, 3. npravstveno spričevalo (najnovejšega datuma) z navedbo, da je neozenjen ali vdovec brez otrok, 4. šolsko spričevalo, 5. vojaško knjižico, pri nedoletnih očetovo ali varuhovo dovolilo, 6. izpričevalo državnega zdravnika. Priloge morajo biti po predpisih kolekovane, dočim so originalne vojaške listine koleka proste. Za zvančnike fin. kontrole se sprejemajo kandidati, ki so dovršili najmanj dva razreda srednje ali njej enake šole. V slučaju pomanjkanja prosilcev s predpisano šolsko izobrazbo se sprejemajo tudi kandidati, ki so dovršili najmanj štirirazredno osnovno šolo. Začetna plača zvančnikov, ki so kasarnirani, znaša mesečno 1215 din., oni, ki niso nastanjeni v kasarnah, prejemajo še 750 din. letne stanarine, poleg tega vsi službeno obleko, perilo in čevlje. Nadaljna pojasnila se dobe pri srezkih upravah in oddelkih finančne kontrole. Prosilci mlajši nego 18, ali starejši kakor 35 let se ne sprejemajo.

Borza. Budapest 813, Italija 222.50, London 281½, Newyork 57.70, Pariz 275, Praga 171.75—172.25, Zürich 1121—1123.50, Dunaj 813—815. Dinar notira v Curihu 8.97%.

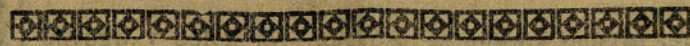
Plebanus Joannes (Vikar Janez). Spisal dr. Iv. Pregelj II. pregledna izdaja. Založilo in natisnilo Tiskovno društvo v Kranju. Cena 25 din. Ta knjiga je bila napovedana že za Velikonočo, a tedaj ni mogla iziti radi različnih zaprek. Priporočajo jo sledeča dejstva: prvič že ime pisateljevo samo, ki se je posebno priklupil s prekrasno povestjo »Peter Pavel Glavar.« Kdor se je radoval, čitajoč to zanimivo zgodbo, pa še ni bral »Vikarja Janeza«, naj seže po njem;

mnogoteren in lep užitek bo imel, ako bo čital s pametjo in premišljeval, in ne bo mu žal malega zneska za to knjigo. Če povemo še to, da so amerikanski Slovenci nedavno ponatisnili prvo izdajo, seveda ne da bi vprašali pisatelja, kar je znamenje, kako so visoko cenili to knjigo, menimo, da je to dovolj veliko priporočilo za II. izdajo. Torej segajte prido po njej. Naroča se pri Tiskovnem društvu v Kranju, ali pri vseh knjigarnah.



Nov vozni red

veljaven od 5. junija 1925, je pravkar izšel ter se dobi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena je komadu D 1.50.



Iz Maribora.

Sporod orlovske prireditve v Rušah dne 28. t. m. — na Vidov dan. Odhod odsekov iz Maribora v Ruše se vrši ob 5.30 zjutraj z mariborskega glavnega kolodvora, prihod v Ruše ob 6.17 uri. Ob 9. uri je sv. maša s cerkvenim govorom v župni cerkvi, ob 10.15 glavna skušnja za nastop. Popoldanski telovadni nastop se vrši ob 15. uri na javnem trgu v Rušah po sledečem sporedu: 1. Rajalni pohod in proste vaje članov za leto 1925. 2. Proste vaje članic za leto 1925. 3. Redne vaje članov. 4. Bradlja. 5. Govor. 6. Simbolične vaje članic. 7. Skupinske vaje članov. 8. Lahka atletika. 9. Drog. — Vsem udeležencem je dovoljena polovična vožnja z oddelkom št. 67.268-VI—25 direkcije drž. železnice v Ljubljani. Ta popust velja od 27. do 29. junija t. l. Udeleženci kupijo pri odhodnih postajah cele enosmerne, na obratni strani s vlažnim postajnim dnevnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi na prireditvi tudi za povratek. Potrdilo o udeležbi sprejmete v Rušah. Bog živi! — Orlovsko okrožje v Mariboru.

Nadaljevanje IX. redne seje mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v torek, dne 23. junija 1925 ob 5. uri popoldne v prostorih mestne posvetovalnice. Dnevni red: Nadaljevanje dnevnega reda.

Na zasebnem ženskem učiteljsku šolskih sester v Mariboru so bili zrelostni ispiti pod predsedstvom g. prosvetnega inšpektorja dr. Stanika Beuka kot ministerijalnega od poslanca dne 15., 16. in 17. junija t. l. Za izpit je bilo 22 kandidatkin. Izpričevalo zrelosti z odliko so dobile: gđc. Grmek Stanislava, Kac Elizabeta, Mulej Alma in Soršak Marija. Druge so dobile izpričevalo zrelosti z dobrim uspehom in sicer: Alt Danijela, Beloglavec Matilda, Delago Alojzija, Došak Marija, Ferenčak Marija, Hafner Ruperta, Jeraj Franciška, Kellenberger Hermína, Kirbiš Avgusta, Koderman Iva, Potočnik Pavla, Pulko Danica, Rojnik Fr., Sajtl Agata, Vivid Berta, Vrečko Ivanka, Vrhnjak Stefanija in Župan Danica. — V I. letnik šolskega leta 1925—26 bodo sprejete le one, ki so prestale zaključni izpit na meščanski ali srednji šoli. Za te, ki nameravajo vstopiti za interne gojenke, zadostuje, če se prijavijo le pisnim potom.

Višji tečajni ispiti so bili na drž. realki v Mariboru zaključeni v petek, dne 19. junija. V slovenskem oddelku je delalo izpit 21 kandidatov. Odlični uspeh: Gasparin Pavel in Maister Borut, vrlo dober Vodeb Mirko, dober uspeh: Brnčič Ivo, Čeh Milan, Duh Ludovik, Džamonja Krsto, Fischer Ferdo, Karba Vladimir, Korošec Dragica, Kreft Ivan, Kristan Miran, Krlsper Leon, Mešiček Jožef, Monjac Aleksander, Oblak Ciril, Petovar Ciril, Radej H., Sinčič Davorin, Rasberger Milena, Voh Gvidon. — V nemškem oddelku je bilo 15 kandidatov, med temi en Čeh in en Rus. Odlični uspeh 5, vrlo dober 1, dober 9.

Aljažev klub SPD v Mariboru je našel v prvem letu svojega dlovanja med vsemi pravimi turisti toliko razumevanja in priznavanja, da bo z veseljem nadaljeval svoje idealno delo še v prihodnje. V prvi vrsti bo skrbel za kotlikor mogoče redno službo božjo pri Sv. Arehu na Poh. in na Urški gori. Število ljubiteljev narave raste od leta do leta. Na Pohorju mrgoli ob nedeljah vse polno izletnikov, ki si želijo v svežem zraku, v krasni naravi pomiriti razdražene živce in se oddahniti od razburljivega dela po šolah, uradih, tovarnah in drugod. Mnogi pa ne upajo ob nedeljah na planine, ker nočejo opustiti domače nedeljske službe božje. Planinstvo jim je več ali manj poganstvo, planinci pa brezbožniki. Tako mišljenje je popolnoma nepravilno. Sedanjí papež je bil navdušen turist in še sedaj se mu kot vatikanškemu jetniku najbolj toži po krasnih planinah. Mnogo odličnih cerkvenih dostojanstvenikov gre še sedaj na oddih na planine. In kje človek lažje spoznava veličastvo božje, kot v krasni naravi! Ljudje, ki nimajo smisla za naravo, ki prirodnih lepot ne poznajo in ne uživajo, tudi nimajo pravega spoznavanja božje Vsemogočnosti in lepote. Da bodo pa vzvišena čustva, ki se vzbujajo človeku v božji naravi, še bolj izčiščena, da bo turistika postala uspešno sredstvo za moralni prerod naše generacije, zato se bo trudil po svojih skromnih močeh posebno Aljažev klub. Z žalostjo tudi opazuje ljubitelj Pohorja, kako zanemarjeni so nekateri stari spomeniki in znamenja. Križi ob križiščih trohajo, kipi razpadajo, kapelice se podirajo. Te znamenite priče zaupljive vere in poštrevnosti slovenskih trpinov treba popraviti in ohraniti. Ta zahteva čut hvalečnosti do naših prednikov. Tudi za to bo skrbel Aljažev klub v prihodnje. Pa še mnogo načrtov čaka izvršitve. O vsem se bomo pogovorili skupno na občnem zboru Aljaževga kluba, na katerega ujudno vabimo vse ljubitelje naših planin. Občni zbor bo v

torek, dne 23. junija, ob 8. uri zvečer, v društveni sobi v Gledališki ulici 2, pritličje desno.

Pozor! Deška osnovna šola I. vprizori v prid Podpornemu društvu za revne učence v ponedeljek, dne 22. jun., igro v treh delih za troglasen zbor s solo- in dvospeli, z 20. uri v Narodnem gledališču »Snežulčico«, spevoživimi slikami in melodrami s spremljevanjem orkestra. Vglasbil Fr. Abt (op. 550). Režijo je prevzel in prijaznosti režiser Narodnega gledališča g. Rasberger. Ker se je nadejati velikega navala, je predvidena samo za otroke še drugi teden ena predstava in je vprizoritev v ponedeljek namenjena samo odraslim. Z ozirom na dobrodelni namen predstave prosimo mnogobrojnega poseta.

Katoliško izobraževalno društvo v Melju. Ker se vsled cerkvenih pobožnosti in drugih prireditev ni mogla vršiti seja in sestanek za ta mesec, obvešča tajnik društvo, da bo redna mesečna seja v nedeljo, dne 28. t. m., ob osmih zjutraj v pevski sobi frančiškanskega samostana, sestanek pa zvečer ob pol šestih v navadnih prostorih. Nastopita dva govornika. Eden bo predaval o Rimu, drugi pa o izobrazbi. Agitirajte, da bo udeležba prvovrstna! Torej na svidnje!

Motociklistična dirka v Mariboru. Motoklub »Slovenija« priredi dne 28. in 29. junija na dirkališču Tezno pri Mariboru kolesarsko in motociklistično dirko z motorji vseh kategorij. Kot novost so letos razpisane tudi »Gymkhana-igre« za motorje in avtomobile. To so namreč tekme v spretnosti, v katerih se ozira samo na spretno vožnjo voznika. Interes za dirko je med občinstvom kakor med tekmovalci zelo velik. Razpisi in prijavnice formulariji se dobe pri »Motoklub Slovenija«, Ljubljana, hotel Miklič, Kolodvorska ulica ali pri g. Romanu Pelikan, Maribor, Aleksandrova cesta 19.

Župni sestanek gasilcev v Zerkovcih. V nedeljo, dne 5. julija se vrši v Zerkovcih velika gasilska veselica in župni sestanek gasilcev. Spored bo sledeč: Ob 4. uri budnica, od 7. do 8. ure sprejem delegatov na kolodvoru v Mariboru, ob pol 9. uri sprejem delegatov pri gostilni Klasič v Brezju, ob 9. uri sv. maša z godbo, nato odhod na zborovanje v gostilno Sel. Popoldan ob 2. uri tehnična vaja, zatem obhod po vasi in ob 3. uri se prične veselica. Vstopnina 5 D; gasilci v kroju imajo prost vstop. Delegete gasilskih društev pričakujejo do 8. ure zjutraj na kolodvoru v Mariboru vozovi, zato naj pridejo vsi z jutranjimi vlaki.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

22

Gilardoni je bil v nočni halji in copatah, na glavi je imel neke vrste bel turban ter je močno dišal po kafi. Bil je kakor kak Turek, kakor Gilardoni-bej, toda suhi, rumenkasto-bledi obraz, ki se je smehljal pod turbantom, pa ni bil prav nič turški. Obdan je bil z rdečkasto bradico, iz katere je bleščal na sredi velik, zakrivljen rdeč nos, razsvetljevalo ga je dvojje lepih, modrih oči, še zelo mladostnih, ki so izražale otroško dobroto in poezijo.

Komaj je zaprl Franco za seboj vrata, je zašepetal prijatelj: »Ali je izvršeno?« »Izvršeno«, je odgovoril Franco. Profesor ga je objel in molče poljubil. Nato ga je peljal v svojo študijsko sobo. Med potju mu je pojasnil, da si je dal na glavo obkladke s pomirjevalno vodo, kakor priporoča Raspail, ker se ga je začela lotevati migrena. Bil je Raspailov apostol ter pripravil tudi Franca, ki je imel čestokrat vnetje v grlu, do tega, da se je zatekel od pijavk k kaferni cigareti.

V študijski sobi ga je vnovič objel, zelo iskreno in dolgo. »Vse, vse, vse!« je vzkliknil Gilardoni in izrazil s tem tisoč želja.

Ubogi Gilardoni, v njegovih očeh se je zalesketalo. Zaman je upal tudi on na slično srečo, kot je bil deležen njegov prijatelj. Franco je razumel, prišel v zadrego in ni vedel, kaj naj bi rekel. Nastal je tako pomemben molk, da ga Gilardoni ni mogel prenesti; zato je začel pripravljati ogenj, da bi pogrel kavo, katero je bil pripravil. Franco je ponudil svojo pomoč, katero je profesor vsled svojega glavobola sprejel ter začel odvezovati svoj turban pred vrčem s pomirjevalno vodo. »Torej«, je rekel, ko je s silo svoje volje premagal lastno ginjenost, »pripovedujte mi.« Franco mu je povedal vse, od obeda pri stari materi do poročnega obreda v cerkvi v Castellu, izvzemši seveda tajni pogovor z gospo Terzijo. Profesor Benjamin, ki si je med tem zopet nadel turban, se je napol opogumil. »E . . .«, je rekel in namesto da bi izgovoril ljubljeno ime, je nekaj zamolklo zamrmral, »kako ji je?« Ko je slišal o halucinaciji, je vzkliknil: »Pismo? Zdelo se ji je, da je videla pismo? Kakšno pismo?« Franco tega ni vedel. Prasketanje na žerjavici je prekinilo razgovor; kava je vrela in prekipevala.

Gilardoni je bil podoben svojemu prijatelju tudi v tem, da se mu je lahko razbralo srce z obraza. In nje-

gov mladi prijatelj, ki je znal v ostalem mnogo bistromneje in hitreje brati misli z obraza, je takoj uganil, da je mislil na gotovo pismo. V tem, ko je pripravljaval kavo, ga je vprašal, če ne bi mogoče znal razložiti te halucinacije. Profesor je naglo zanikal; toda komaj je izpregovoril »ne«, ga je takoj omilil s par drugimi »ne«, pomešanimi zi nerazločnim mrmranjem: »oh ne — res ne — ne vem — skratka ne.«

Franco je odnehal in sledil je zopet prav tako pomemben molk. Ko je pil kavo, je profesor nehote kazal nemir. Nato je mrko predlagal, da gresta spat, Franco, ki je moral še pred dnem oditi, je rekel, da ne bo legel, prosil pa je prijatelja, naj gre spat. Po brezkončnem ugovarjanju in ustavljanju je prijatelj dospel do vrat z vrčem v roki. Tu se zavrtel na peti, zaklical čez ramo »zbogom« in izginil.

Ko je ostal Franco sam, je ugasnil luč in se stegnil v naslonjaču z dobrim namenom, da zaspi. Da bi mogel zaspati, je poskusil misliti na kaj vsakdanjega. Ni še minilo pet minut, ko je potrkal nekdo na vrata, in nenadoma je planil v sobo profesor, brez luči, in zaklical: »Tu sem!« »Kaj pa je?« je vzdihnil Franco. »Škoda, da sem že ugasnil luč.« In že je začutil roke dobrega Benjamina okoli svojega vratu, njegovo brado, kafro in njegov glas ob svojem obrazu.

»Dragi, dragi, dragi don Franco, ogromno težo imam na srcu, nisem vam hotel danes povedati, pa ne morem, ne morem, ne morem, ne morem!«

»Toda govorite in pomirite se, pomirite se!« je rekel Franco in se nežno izvil iz njegovega objema.

Profesor ga je izpustil, se z rokama prijel za senci ter zastokal: »O, kakšen tepec sem, tepec, tepec! Lahko bi vas pustil na miru, lahko bi počakal do jutri, do pojutrišnjem! A, kar je, to je!«

Prijel je Franca za roke. »Verjemite, začel sem se že slačiti, ko se me je naenkrat lotila nekaka omotica in

tedaj, glejte, sem se zopet oblekel in sem tekel proč, kot norec brez luči! V naglici sem celo prevrnil vrč s pomirjevalno vodo.«

»Ali naj prižgem luč?« je vprašal Franco.

»Ne, ne, ne! Raje govorim v temi, mnogo raje v temi! Glejte, vsedem se celo sem!« In sedel je k pisalniku, ki ga ni zadevala slabotna luč, ki je prihajala skozi okno, ter začel govoriti. Vedno je govoril nervozno in zmedeno, kaj šele sedaj pri vsem tem razburjenju.

(Dalje prihodnjic.)

Sprejme se več mlajših delavcev ali delavk, prednost v mizarstvu malo izučeni. Mariborska lesna industrija, Koroška cesta 46. 282 2—1

Citre, izredno krasne, se prodajo. Na ogled v trgovini Starčič, Vetrinjska ulica 15, Maribor.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Vabilo

na

22. redni občni zbor

„Kletarske zadruge v Mariboru“

r. z. z. o. z.,

ki se vrši v torek, dne 30. junija 1925, ob 10. uri dopoldne v uradnih zadržnih prostorih, Cankarjeva ulica št. 1.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila načelstva in predložitev letnega računa za leto 1924 in predlog o uporabi čistega dobička.
3. Poročilo nadzorstva k točki 2.
4. Nadomestna volitev.
5. Prosti nasveti.

285

A. Starkel m. p., načelnik.

ZAHVALA.

Vsem prijateljem in znancem, ki so izkazali našemu ljubemu sinu, odnosno bratu

Viktorju

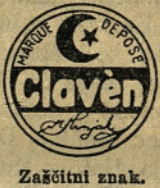
na njegovi zadnji poti toliko sočutja, ter za vse krasne vence in šopke, naša najiskrenejša zahvala. Prav posebno pa se zahvaljujemo še č. g. patru Pavlu Potočnik za tolažljivi govor ob odprtem grobu in Kat. Omladini v Mariboru za zadnji, ganljivi dokaz tovariške zvestobe.

281

Za žalujoča rodbino: Alojz Peklar,

Kurje oči.

Najboljše sredstvo proti kurjim očem.



Zaščitni znak.

Dobl se v lekarnah in drogerijah ali naravnost v tovarni in glavnem skladišču

M. Hrnjak, lekarnar
Sisak.

Clayen je mast.

Pozor!

Pri Trpinu na Glavnem trgu št. 17 v Mariboru
je najboljšje kupiti.

Tam se dobiva vse po najnižjih cenah: platno 9—D, ceŕir 8—D, deleni 10—D i. t. d. i. t. d.

!! Vsakdo naj se tam prepiča pred nakupom !!

Pozor!



Upravni odbor Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Mariboru javlja vsem članom in prijateljem zadruge tužno vest, da je dne 20. t. m. preminul po daljši bolezni velezaslužni član upravnega in poslovnega odbora, gospod

Anton Batič

višji poštni kontrolor in vodja telegr. in telef. oddelka.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v torek, dne 23. t. m. popoldne ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Maribor, dne 22. junija 1925.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 r. z. z. n. z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.